

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Ca. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

IN LVCÆ CAP. II.

14. *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax, hominibus bonæ voluntatis.*

Incarnationis Dominicæ quasi finem & scopum hic cantus Angelicus tribus verbis exprimit. *Incar-natio-nis Domi-nica finis.* Primum est *Dei gloria*, ad quam omnia diriguntur. Secundum est, *pax in terra*, non temporalis, sed spiritualis & fœlicissima, inter homines videlicet & Deum: facta reconciliatione humani generis cum Deo, & illa animorum pace constituta, quam Christus ex mundo abiturus suis dedit, dicens: *Pacem meam do vobis*, &c. Tertium exponit, quibus hæc pax per Christum conferenda sit. Nempe nõ omnibus hominibus, nec credentibus tantum, sed *hominibus bonæ voluntatis*, rectis & simplicibus, quales isti pastores erant. Bona autem voluntas sola ponitur, vnde quis rectus & bonus dicatur, quia voluntas cæteras potentias mouet ad operandum, & principium actuum ac proximum totius boni operis est bona voluntas. *Ioan. 16.*

Displicet hæc Euangelica doctrina hæreticis nostri temporis, idèoque hanc lectionem nostram ab Erasmo admoniti vitiosam & corruptam esse clamitant. In Græco quippe, non in genitiuo, sed in nominatiuo legitur illa vox quam noster interpres vertit, bonæ voluntatis: *ἀγαθῆς*. Sed & ipsam vocem Græcam negant prorsus authore Erasmo significare in Scripturis bonam voluntatem in homine, sed vel ipsum Dei beneplacitum erga homines, vel certè mutuam quandam inter homines amicitiam, idque rarissimè. Sed non omnia vidit Erasmus, quem hoc in loco infœliciter iterum sequutus est Cornelius Iansenius; disertè affirmans hanc vocem nunquam tribui hominibus respectu Dei. Nam ad Philip. cap. i. vbi legimus, *Quidam propter bonam voluntatem Christum prædicant* (quæ haud dubiè bona voluntas fuit respectu Dei, & propter honorem Dei) Græcè est *ἀγαθῆς*; & ad Rom. 10. vbi Paulus dicit, *Voluntas quidem cordis mei, & obsecratio pro illis fit ad Deum*, vbi de sua bona voluntate puraque erga Iudæos charitate, non amicitia humana, loquitur, Græcè est *ἀγαθῆς* *καρδίας ἐμῆς*. Falluntur ergo qui Etasium sequuti vocem Græcam hoc loco non bonam in homine voluntatem, sed Dei tantum erga homines beneplacitum, significare volunt. Exclamat quidem hoc loco Calvinus & dicit. *Vnde Erasmus*

Bona voluntas hoc loco qua.

Erasmus

Calvinum
Beza cor-
rigit.

etiam sit ut obreperet genitius casus nescio. Certè lectio vulgata qua habet, Hominibus bona voluntatis, non modo tanquam adulterina repudiari debet, sed etiam quia totum sensum corrumpit. Sed contra Calvinum Beza ipse sic scribit. Ad quod attinet, quãuis in omnibus exemplaribus Græcis legeris *διδόναι* in nominatiuo, & ita sim interpretatus, tamen Origenis, Chrysostomi, veteris interpretis auctoritatem, ipsam de qua rationem sequutus, non recusam legere *διδόναι* in genitiuo & totam hanc orationem in duo membra partiri; hoc modo. Gloria in caelis altissimis Deo, & in terra pax in hominibus dilectis vel complacitis. Hæc ille, exponens verbum *διδόναι* de bona voluntate & beneplacito Dei erga homines; non de bona voluntate in ipsis hominibus. Cæterum Græci illi Patres à Beza citati, Origenes homil. 13. in Lucam, & Chrysostomus homil. 36. in Matth. in serm. de ascensione Domini, & homil. de natiuitate Domini, quibus adde eundem Origenes homil. 1. in Matth. & contra Cellum lib. 1. & eundem Chrysostomus homil. 2. in Matth. operis imperfecti, & homil. 35. de natiuitate Christi, D. quoque Hieronymum in cap. 2. Esaiæ, & Augustinum ad Simplic. lib. 1. q. 2. non solum in genitiuo legunt sicut noster textus habet, sed præterea de bona voluntate in hominibus exponunt, docentes pacem quam Christus attulit, non nisi in bonæ voluntatis hominibus residere, quia ista bona voluntas in credentibus effectus est pacis quam Christus attulit. Sanè in genitiuo casu omnes veteres Latini Patres conformiter hæc verba legunt, quoties hunc locum tractant, & ipsemet fateetur Beza. Non igitur lectio vulgata, sed impudenter Calvinus aliique nouatores totum huius loci sensum corruperunt.

37. Non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruiens die ac nocte.

Ieiunium
ad Dei cultum pertinet.

Docet hic locus ad Dei cultum ieiunia pertinere non solum, sed etiam obsecrationes, quum de utroque dicatur Anna vidua Deo seruuisse, id est, Deum coluisse. Vtitur enim Lucas verbo *κἀσποβου*, vnde latia, quæ cultum supremum Deo proprium significat. Non tulit huius loci doctrinam Calvinus, ideòque eius puritatem suo fermento contaminare voluit. Superest (inquit) scrupulus, quòd videtur Lucas partem diuini cultus in ieiunijs statuere. Sed notandum est, quod in operibus, quæ ad Dei cultum spectant, alia simpliciter requiruntur.

& per se esse necessaria, alia verò qua accedunt, referri in hunc
 finem, ut prioribus illis subseruiant. Precationes ad Dei cultum
 propriè faciunt, ieiunium verò inferius subsidium est. Sit hæc
 distinctio vera: ex ea tamen disertè sequitur, partem diuini
 cultus in ieiunijs poni, quia subsidium quoddam est preca-
 tionum, quæ simpliciter ad Dei cultum requiruntur. Vtrun-
 que autem hoc genus, affirmat Calvinus, ex operibus illis esse
 qua ad Dei cultum spectant. Non ergo scrupulum, quem ponit
 Calvinus, exemit, sed magis confirmavit. Nunc autem
 ieiunium opus est Deo gratum ex se, & ad Dei cultum ex se
 pertinet, non solum subsidium est precationum. Imò ait Cal-
 uinus: *Ieiunium non aliter Deo probatur, nisi quatenus pre-*
candi studium & ardorem adiuuat. Id si ita est, huius Annæ
 viduæ ieiunia Deo probata non erant. Ait enim de illis Calui-
 nus eodem hoc in loco: *Non dubium est quin ieiunia sua. re-*
tulerit sancta mulier ad lugendam, qua tunc erat, Ecclesia ca-
lamitatem. Si ad hunc finem sua ieiunia retulit hæc sancta
 mulier, aut Deo hoc nomine probata non erant, aut fallum
 est quod prius Calvinus dixit, *Deo non probari ieiunia, nisi*
quatenus precandi studium & ardorem adiuuant. Ita ad re-
 futandum Calvinum, ipsemet Calvinus & vnus sufficit. Hic
 videlicet est spiritus vertiginis quem patiuntur ipsi Archi-
 hæretici, ut infra paucas líneas pugnancia doceant. Magistri
 mendaces meminisse nunquam possunt, mendacem oportere
 esse memorem. Nam & alibi idem Calvinus, vbi hæc verba
 Lucæ eodem modo deprauat, tres tamen ieiunij fines,
 ob quos Deo probantur, disertè assignat, vnam *ad maceran-*
dam ac subigendam carnem ne lasciuiat, secundam ut ad pre-
ces ac sanctas meditationes melius simus comparati. (quam
 hic vnicam & solam affirmat, cætera excludens) tertiam ut
 testimonium sit nostra coram Deo humiliationis, dum volumus
 reatum nostrum coram ipso confiteri. Qui vltimus ieiunij finis
 non minus propriè ac simpliciter ad Dei cultum pertinet,
 quàm precatio. Sicut enim ieiunium testimonium est nostræ
 humiliationis coram Deo, sic & precatio: & sicut ieiunio
 confitemur reatum nostrum, sic & precatione. Vtraque à Deo
 veniam petimus, vtraque nos coram Deo humiliamus, vtra-
 que reatum nostrum confitemur: idque eo magis ieiunio
 quàm precatione, quatenus ieiunium magis pœnale est, &
 non vocalis sed realis oratio, non voce sed factò Deum de-
 precans. Si ergo precatio ad cultum Dei pertinet, non secus
 ieiunium pertinebit.

Calvinus
 ex seipò
 refutatur.

Institut.
 lib. 4. c. 12.
 num. 15.

At enim si nullum Dei cultum in ieiunio reponat Calu-
Ieiunium nus, eo minus mirum videri debet, quia tale ieiunium definit,
Caluinia- quod nomine ieiunij à Deo probari non potest: quum neque
nū victus ad macerandam carnem, neque ad precandi studium atque
moderatus ardorem quicquam conferat. Ieiunij quippe qualitatem &
Vbi supra quantitatem seu parsimoniam describens, *Qualitas* (inquit)
num. 18. *in eò sita est vt absint omnes lautitia, ac plebeijs vilioribusque*
in eò sita est vt absint omnes lautitia, ac plebeijs vilioribusque
cibus contenti palatum delicatis non irrisemus. Quantitatis ra-
cibus contenti palatum delicatis non irrisemus. Quantitatis ra-
tio in hoc est, vt parcius ac lenius solito vescamur, tantum ad
necessitatem, non etiam ad voluptatem. Hæc ille. Ieiunium
ergo Caluinianum est, à deliciis tantum abstinere, nec ad
voluptatem, sed ad necessitatem vesci. Sic Caluiniani semper
delicatè victitant, & ad voluptatem vescuntur, nisi quando
ieiunant. Quod quia petrarò faciunt, gula apud eos in nullo
peccato ponitur, nisi fortè delicatè cibus palatum irritare, &
ad voluptatem vesci, ad gulæ vitium pertinere negabunt.
Moderatio victus à bonis viris perpetuò tenenda (qua vide-
licet ad necessitatem non ad voluptatem vescuntur) ieiunium
Caluinianum est. Denique hoc modo rustici & inferioris
conditionis homines, qui plebeijs ac vilioribus cibus vescun-
tur, perpetuò ieiunant. Omnes etiam qui in lautiore fortuna
necessariis contenti sunt, Caluino ieiunant. Quasi verò vi-
liores & plebeij cibi non secus ventrem repleant ac stoma-
chum grauent, quàm cibi delicati: aut quasi qui ad necessi-
tatem vescitur, carnem suam macerare dicendus sit. Sanè
moderatus victus omnium Medicorum iudicio prolifica-
tionem magis idoneus est quàm delicatus. Vnde & rusticos ac
mediocri fortunæ homines prolibus abundare cernimus,
quibus Magnates sæpenuero carent. Denique non carnem
macerat sed optimè nutrit, qui ad necessitatem tantum ve-
scitur: nec alij magis succulenti aut robusti sunt, quàm qui
perpetua victus moderatione vsi ad necessitatem tantum ve-
scuntur. Medicorum præceptum est, ad corporis robur ac
vires seruandas, cibus magis parabilibus vesci, & ad necessita-
tem tantum, quasque adhuc esurientem à mensa surgere.
Nihil ergo, vt dixi, mirum, si Caluini iudicio ad Dei cultum
ieiunia non pertinent. Sanè quippe ad corporis cultum illa
pertinent, non ad Dei. Philosophica illa sunt ieiunia, non
*Christiana. Ad corporis bonum statum & *εὐεξία* illa spectant,*
non ad castigationem. Non illa carnem macerant, sed im-
pinguant; nec castigant, sed roborant. Christianorum autem
ieiunia, quæ corpus etiam necessariis ad tempus priuant, quæ
cum

cum fame & siti, cum abſtinentia non lautiorum modò ciborum, ſed & omnis cibi coniuncta ſunt, illa carnem macerant & caſtigant, illa ad precandi ſtudium plurimum conferunt, illa hominem coram Deo humiliant, iuxta illud Davidis, *Humiliaui in ieiunio animam meam*; illa denique ad cultum Dei pertinent. *Pſal. 34.*

52. *Proſciebat ſapientia & aetate.*

Quia Lucas ponit profectum ſapientiae in Chriſto, ſicut profectum aetatis, nomine ſapientiae hoc loco neceſſario videtur intelligi debere, non vna & eadem ſemper ſapientia, quae per effectus magis ac magis ſe demonſtraret, ſicut non vna & eadem aetas in Chriſto ſemper erat, nec experimentalis quaedam cognitio, in qua proficeret ſine vlla nouae ſcientiae ſecundum habitum acquisitione aut incremento, (verum enim fuit in aetate incrementum) ſed ipſemet habitus ſcientiae acquiſitae in Chriſto ſuſcipiens incrementa ſimul cum corporis aetate & ſtatura. Nam ſicuti fiebat accessio Chriſti corpori in quantitate, ſecundum quam corpus maius ac maius erat; ſic etiam fiebat accessio in ſapientia acquiſita, per quam ipſemet ſapientiae habitus ad plura extendebatur. Sic explicat D. Ambroſ. lib. de Incarnationis Dominicae ſacramento cap. 7. & D. Thom. 3. p. q. 12. art. 2. & q. 15. art. 3. & 8. Beda & Euthymius in hunc locum: & Epiſthanius in Anchorato: qui *ſigmentum in Chriſto futurum fuiſſe* ait, ſi ab ipſa pueritia ſapientiam & ſcientiam acquiſitam, quam tenera haberet, diſſimularet. Vide Medina in 3. p. q. 12. art. 2. Quod autem Lucas de gratia dicit, intelligendum eſt, illam in Chriſto eandem & inuariabilem ſemper fuiſſe, nec in ea aliter profeciſſe quam quod eam magis ac magis per actus excellentiores demonſtraret & explicaret: vt docet D. Thom. 3. p. q. 7. art. 12. Quam etiam ob cauſam, gratiam poſuit Lucas vltimo loco & poſt aetatem, volens inſinuare non iuxta aetatem in ea profeciſſe, ſed in externa tantum demonſtratione *apud Deum & homines*: facies videlicet opera Deo & hominibus magis ac magis grata. Eraſmi explicationem de augmento donorum Spiritus S. in Chriſto abſurdam & temerariam ſequitur Caluinus: quam refutat Medina loco citato. Nec pudet Caluini ignorantiam poſitiuam ponere in Chriſto, quae accedente cum aetate ſapientia informaretur, quia etiam mortem ſubiit peccati poenam. At qui mors nec plenitudini gratiae, nec plenitudinem

*Sapientia
profectus
in Chriſto
qualis.*

nitudini sciētiae quae in Christo fuit, opponitur, sicut ignorantia. Vide Medinam 3, p. q. 15, art. 3. Sed vniūm sola rerum theologiarum ignorantia laborasset Calvinus, ac non pleraque studio & cauteriata conscientia deprauasset!

IN LVCÆ CAP. III.

II. Qui habet duas tunicas, det non habenti, &c.

Pœnitentia fructus.

Calvinus ex seipso refutatur.

VVM Ioannes Baptista iis quos ad pœnitentiam agendam suis concionibus iam adduxerat (dicebant enim, *Quid ergo faciemus?*) hoc pœnitentiae genus quasi generale iniunxit (turbæ enim erant & tota promiscua auditorum concio quibus hoc iniunxit) vt opera charitatis erga proximi facerēt, ex suis videlicet superfluis tam quoad victum quàm quoad vestitum indigentibus largiendo; bonus Calvinus hos esse vult *dignos pœnitentiae fructus*, qui etiã à Christianis relapsis exigi debeāt, nec aliquid à nobis excellentius aut perfectius in hoc genere postulati oportere. *Friuolum* (inquit) *cauillū est, hic rudibus tantūm elementa tradi, que longè infra Christianā perfectionem subsilāt. Ioannis munus fuit plebem Domino perfectam aptare. Nec dubium est quin fideliter in hoc totū incubuerit.* Atqui argumentum quo suã confirmat sententiam, etiã ipsius Caluini iudicio friuolum cauillū esse ostendetur. Quod enim primo capite de Ioanne dictum erat, *Parare Domino plebem perfectam*, ipse Calvinus exponit iuxta vim verbi Græci quo Lucas vsus est, non ad perfectionem, sed ad preparationem & instructionem populi à Ioanne faciendam ea verba pertinere. Sic enim ad eum locum scribit. Participiū *παρασκευασάντων* (quo Lucas hîc vtitur) non tam perfectionem sonat Græci quàm formam & concinnitatem quares ad usum suum aptantur. *Quae significatio presenti loco non malè quadrabit, quod scilicet mittendus sit Ioannes ad plebem Christo aptandam vel formandam, quæ aliàs rudis & impolita nunquam se docilem præbisset.* Hæc ibi Calvinus, suum hoc loco friuolum cauillū digito demonstrans. Fatetur enim iam Calvinus munus Ioannis fuisse, vt rudem illum populum & impolitum aptaret & formaret, vt se Christo docilem præberet, cuiusque audienda doctrina (vt supra eodem loco dixerat) redderet intentum. Argumentum igitur Caluini ab istis verbis desumptum, quod *parare Domino plebem perfectam*, Ioannis officium fuit, adeo nō probat Ioannem pœnitentiae formam perfe